

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI YA 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI LA VHURARU (P3)

LUHUHI/THAFAMUHWE 2015

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: awara 2¹/₂

Bammbiri ili li na masiatari a 6.

SIATARI LA NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea (Maraga dza 50)
KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa Vhudavhidzani ($2 \times 25 =$
maraga dza 50)
PFESESANI: Vhalingiwa vha tea u fhindula mbudziso MBILI
u bva kha khethekanyo iyi.
2. Fhindulani mbudziso NTHIHI u bva kha KHETHEKANYO YA A, na
MBILI u bva kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa ngalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE na INWE kha siatari LISWA.
5. Ni tea u pulana (tsumbo: mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/
maipfi a ndeme, nz.), u sedzulusa na u vhalulula mushumo wanu. Pulane i
tea u RANGELA maanea.
6. Vhupulani hothe vhu tea u sumbedzwa zwi khagala nga u ralo. Ni
eletshedzwa u tala mutalo kha vhupulani hothe.
7. Ni eletshedzwa u shumisa tshifhinga tshi todaho u swika henefha kha
minetse ya 80 kha KHETHEKANYO YA A na minetse ya 70 kha
KHETHEKANYO YA B.
8. Nomborani phindulo INWE na INWE nga ndila ye thoho dza nomboriswa
zwone kha bammbiri la mbudziso.
9. Thoho ya tshibveledzwa i songo katelwa musi ni tshi ita tshivhalo tsha
maipfi.
10. Nwalani nga vhudele, nahone zwi no vhalea.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha 400 u swika kha 450.

- 1.1 Nyethe ndi nge nda vha khundavhalai. [50]
- 1.2 Pfunzo, lone ifa lashu. [50]
- 1.3 Ndi no ḍi i ṅwala milingo, hu si hoyo. [50]
- 1.4 Zwi vhuṅhogwa u dzula tsini na tshitediamu, zwa ḍi dovha zwe masiandaitwa be. [50]
- 1.5 Ndi vha laho mutodzi u shamani vha kaṅaho vho dadza kha zwa pfunzo.
(Arali ni tshi funa, ni nga hanedzana na likumedzwa ili). [50]
- 1.6 A tho ngo tsha ḍikonaha! [50]
- 1.7 Zwifanyiso zwo nekedzwaho kha siatari la 4 na la 5 zwi nga vhangula u nyanyuwa ha zwipfi zwaṅu kana zwa dzikusa kuvhonele kwaṅu.

Nangani tshifanyiso TSHITHIHI ni ṅwale maanea aṅu no ḍisendeka khatsho. ṅwalani nomboro ya mbudziso (1.7.1 kana 1.7.2) ye na nanga, ni nee maanea aṅu thoḥo yo teaho.

THANYELANI:

Hu tea u vha na vhuṅumekani vhu re khagala vhukati ha maanea aṅu na tshifanyiso tshe na nanga.

1.7.1

[Tshi bva kha: *Braintainment Khubvumedzi/Tshimedzi, 2013*]

[50]

1.7.2

[Zwi bva kha: *Internet*]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso MBILI u bva kha khethekanyo iyi. Vhulapfu ha tshibveledzwa tshiniwe na tshiniwe vhu tea u bva kha maipfi a 180 u swika kha 200.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA (INIFOMALA)

Khaladzi anu o no tou mbwandamela tshothe kha zwikambi na zwidzidzivhadzi, zwine zwi khou tou tahadza vhumatshelo hawe. Mu n'waleleni vhurifhi ni tshi mu eletshedza nga khombo ya zwikambi na zwidzidzivhadzi na uri a nga dibvisa hani khazwo.

[25]

2.2 VHURIFHI HA TSHIOFISI (FOMALA)

Muvhunduni wa hanu hu na tshipoto tshine ha lidzwa muzika la nga li sa tsha. Hezwi zwithu zwi khou ni khakhisa kha ngudo dzanu. N'walelani vhurifhi siviki ya muvhunduni wa hanu ni tshi khou bvisela khagala vhudipfi hanu.

[25]

2.3 NGANEAVHUTSHILO YA MUFU

Muzwala wanu we na aluwa vha tshi ni thogomela nahone ni tshi dzula navho, vho ri sia nga murahu ha vhulwadze ha tshi vutshela. Inwi no humbelwa nga lushaka uri ni n'wale nganeavhutshilo yavho ine ya do vhalwa nga d'uvha la mbulungo. N'walani nganeavhutshilo yavho ine ya do vhalwa vhalidzi nga d'uvha la mbulungo.

[25]

2.4 MUVHIGO WA FOMALA

Afho tshikoloni tsha hanu ho farwa vhumambo ha u onesana na vhagudi vha gireidi ya 12. N'walani muvhigo une wa do iswa kha Thohoyatshikolo, ni tshi khou vhiga nga ha mushumo uyo wa nyonesano.

[25]

2.5 INTHAVIYU

N'walani inthaviyu ye ya vha hone vhukati ha murado wa Komiti ya u Tanganedza Vhagudi na mugudi ane a khou ita khumbelo ya u tanganedzwa afho tshikoloni.

[25]

2.6 MUFHINDULANO

Nwalani mufhindulano we wa vha hone vhukati ha mushumelavhapo na mugudi ane a vha na thaidzo ya masheleni a tshikolo, a tshi khou mu eletshedza nga ha thuso ya hune a nga wana hone masheleni. [25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 50
MARAGAGUTE: 100